

ORDIN
privind aprobarea programei școlare pentru disciplina
***Istoria recentă a României*, clasele a XI-A și a XII-a**

În conformitate cu prevederile art. 65 alin. (4) din Legea educației naționale nr.1/2011, cu modificările și completările ulterioare,

În baza prevederilor Ordinului ministrului educației naționale nr. 3593/2014 pentru aprobarea Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar – planuri-cadru de învățământ și programe școlare,

În temeiul Hotărârii Guvernului nr. 44/2016 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice,

MINISTRUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
emite prezentul ordin:

Art. 1. Se aprobă programa școlară pentru disciplina *Istoria recentă a României*, prevăzută în Anexa, care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. Programa școlară *Istoria recentă a României* pentru clasele a XI-a și a XII-a intră în vigoare începând cu anul școlar 2016-2017.

Art. 3. Direcția Generală Învățământ Preuniversitar, Institutul de Științe ale Educației, inspectoratele școlare județene, respectiv, al municipiului București și unitățile din învățământul preuniversitar duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Ministru,
Adrian CURAJ

București
Nr. 3720
Data: 29.04.2016

Anexa nr. 1..... la ordinul ministrului educației naționale nr. 3720/29.04.2016

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Programa școlară
pentru disciplina opțională
Istoria Recentă a României
[curriculum la decizia școlii pentru liceu]

Aprobată prin ordin al ministrului

Nr. 3720 / 29.04 2016

București, 2016

Notă de prezentare

Programa cursului intitulat *Istoria Recentă a României* face parte din oferta de cursuri opționale propusă elevilor și profesorilor de istorie de către Ministerul Educației Naționale în cadrul curriculum-ului la decizia școlii (CDȘ). Ea este parte a pachetului educațional elaborat în cadrul Proiectului cofinanțat prin Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 Investește în oameni! Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”. Domeniul major de intervenție 1.1 Acces la educație și formare profesională inițială de calitate.

Structura programei școlare a cursului *Istoria Recentă a României* este următoarea:

- Notă de prezentare
- Valori și atitudini
- Competențe generale
- Competențe specifice și conținuturi
- Sugestii metodologice
- Bibliografie selectivă

Programa cursului *Istoria Recentă a României* este un răspuns la prevederile cuprinse în Legea Educației Naționale cu privire idealul educațional și la finalitățile educației în învățământul preuniversitar din România: „Art. 2, al.3: Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate.” De asemenea, în conformitate cu art. 4: „Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor, înțelese ca ansamblu multifuncțional și transferabil de cunoștințe, deprinderi/abilități și aptitudini, necesare pentru: (...)

b) integrarea socială și participarea cetățenească activă în societate; (...)

d) formarea unei concepții de viață, bazate pe valorile umaniste și științifice, pe cultura națională și universală și pe stimularea dialogului intercultural;

e) educarea în spiritul demnității, toleranței și respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

f) cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice și a respectului pentru natură și mediul înconjurător natural, social și cultural;”

În acest generos context legal, cursul *Istoria Recentă a României* își propune un demers complementar cursului general de istorie din ciclul superior al liceului, precum și cursului opțional „O istorie a comunismului din România”. El se adresează elevilor din clasa a XI-a sau a XII-a și este proiectat pentru a fi studiat într-un singur an școlar.

Programa cursului *Istoria Recentă a României*:

- Susține finalitățile cursului general de istorie prin setul de valori și atitudini propus și prin competențele generale și specifice pe care le promovează;
- Propune un demers didactic realizat din perspectiva educației pentru drepturile omului, a educației pentru diversitate, a educației pentru dimensiunea de gen, a perspectivelor multiple asupra istoriei, a problemelor sensibile și controversate, a strategiilor de argumentare, negociere și cooperare, a utilizării surselor multiple de informare și documentare;
- Prezintă o imagine complexă a societății românești din a doua jumătate a secolului XX și din primele decenii ale secolului XXI;

- Susține o abordare flexibilă a timpului istoric prin: ponderarea studierii evenimentelor în favoarea ansamblului și perspectivei asupra trecutului; aprofundarea și interpretarea trecutului în locul memorării unor serii cronologice și al istoriei de tip narativ și enciclopedic;
- Face parte dintr-un pachet educațional care va mai cuprinde *Manualul pentru Istoria Recentă a României*, *Ghidul profesorului* și *Ghidul multimedia*.

Valori și atitudini

- Gândire critică, flexibilă și prospectivă;
- Disponibilitatea pentru integrarea eficientă în viața de grup și a comunităților;
- Recunoașterea diversității etnice, sociale, religioase, culturale etc. ;
- Asumarea multiperspectivității în istorie;
- Promovarea dialogului și comunicării interculturale;
- Atitudine activă în viața personală și în cea socială;
- Respectul față de sine și față de ceilalți;

Competențe generale

1. Folosirea adecvată a limbajului istoric în diferite forme și contexte de comunicare.
2. Utilizarea principiilor, metodelor și surselor de studiere a istoriei în contexte de civilizație și culturale ale istoriei recente.
3. Dezvoltarea demersurilor și acțiunilor civice, democratice, prin valorificarea experiențelor istorice.
4. Gestionarea resurselor necesare educației pe tot parcursul vieții.

Competențe specifice (CS) și conținuturi

Competențe specifice	Conținuturi
CS 1.1. folosirea adecvată a termenilor/ conceptelor specifici(e) istoriei în comunicări orale și scrise;	<p>1. Spre regimul monolit (1944 – 1947)</p> <p>-Proiecte de țară: Revenirea la democrația interbelică; Impunerea tiparului sovietic;</p> <p>-Ideologie și politică internă;</p> <p>-Semnarea Tratatului de Pace și consecințele lui;</p> <p>2. România – Republică Populară (1948 – 1965)</p> <p>-Modelul politic stalinist;</p> <p>-Schimbarea regimului proprietății; Centralizarea economiei;</p> <p>-Proletcultismul;</p> <p>-Rezistență anticomunistă și represiune;</p> <p>-România în blocul comunist și deschiderea către lumea liberă;</p> <p>3. România socialistă (1965 – 1989)</p> <p>-Societatea socialistă multilateral dezvoltată – organizarea statului;</p> <p>-Ideologie și societate (naționalism și comunism, mitologizarea istoriei, cultul personalității, nerespectarea drepturilor omului, minoritățile, situația femeii, dizidența, cultura);</p> <p>- Planurile cincinale; Industrializarea forțată; -</p>
CS 1.2. construirea de explicații și argumente pro sau contra cu privire la fapte și procese istorice specifice istoriei recente a României;	
CS 2.1 compararea și evaluarea perspectivelor diferite referitoare la fapte și procese istorice, pe baza unor surse istorice;	
CS 2.2. analiza diversității de tipare și modele economice, sociale, culturale și de civilizație în istoria recentă pornind de la sursele istorice;	
CS 2.3. identificarea și explicarea unor constante și schimbări în perioada istoriei recente a României;	
CS 3.1. valorificarea critică a experiențelor istorice / a modelului oferit de acțiunea personalităților/grupurilor din istoria recentă în contexte variate;	

<p>CS 3.2. interrelaționarea, în cadrul unui grup, în vederea inițierii și realizării unui proiect, a unor activități de învățare în școală și în afara ei;</p> <p>CS 3.3. recunoașterea și asumarea critică a unui sistem de valori bazat pe respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;</p> <p>CS4.1. selectarea/utilizarea de informație relevantă și pertinentă din sursele istorice în raport cu diferite scopuri (de învățare, cercetare, documentare și procesare, elaborare de noi produse);</p> <p>CS 4.2. Integrarea cunoștințelor obținute în medii non-formale de învățare în analiza fenomenelor istorice studiate</p>	<p>- Economia socialistă și eșecul modernizării -Politica externă;</p> <p>4. România 1989 – 2007: noi orizonturi</p> <p>-Decembrie 1989;</p> <p>-Proiect de țară: democratizare și integrare (schimbarea modelului economic, construirea statului de drept, drepturile omului, identitate și globalizare)</p> <p>-Integrarea euroatlantică;</p>
--	--

Sugestii metodologice

Conținuturile programei sunt decupate cronologic în patru capitole. Fiecare capitol corespunde etapelor, general acceptate, în care a evoluat România de la 23 august 1944 până în 1989. Ultimul decupaj, cel de-al patrulea, îl reprezintă perioada parcursă începând din 1990 și până în anul 2007 (anul integrării României în Uniunea Europeană), an considerat un reper important al evoluției contemporane. Criteriul de referință în fixarea acestor perioade cronologice îl reprezintă *proiectele de țară** disputate și asumate de către actorii politici și cei ai societății civile în fiecare dintre aceste perioade. Ideea privirii în trecutul recent al României din perspectiva *proiectului de țară* și a consecințelor lui, este, în același timp, o invitație către profesori și elevi la reflecție, implicare și participare civică pe tema viitorului României.

Între competențe și conținuturi există o relație, astfel:

- ✓ aproape toate competențele specifice din programa școlară pot fi dezvoltate cu aproape toate conținuturile programei școlare, neexistând o corespondență biunivocă între ele;
- ✓ aproape toate conținuturile permit exersarea unor situații și activități de învățare care să ducă la atingerea oricăror competențe existente în programă, neexistând o corespondență biunivocă în acest sens;
- ✓ competențele specifice trebuie să fie considerate ca finalități pragmatice, imediate și de durată, ale activităților de învățare propuse de către profesor și realizate de către elevi;

În identificarea elementelor de conținut, profesorul de istorie ar trebui:

- să opteze pentru formulări care sunt clare și relevante pentru elevi;
- să creeze oportunități pentru comparație: înțelegerea evenimentelor care se desfășoară într-o anumită perioadă sau într-un loc anume este ajutată de compararea cu evenimente care se petrec în aceeași perioadă sau la nivelul altor generații;
- să recupereze, fără a absolutiza, cronologia istorică, în scopul conturării imaginii de ansamblu a fenomenului istoric studiat;

*Proiect de țară- o proiecție a unui partid/grup politic sau civic cu privire la dezvoltarea de ansamblu a societății românești pe o anumită perioadă de timp.

- să încadreze în context european și mondial evenimentele din România;
- să aplice principiul multiperspectivității care presupune elevilor conștientizarea și acceptarea diferitelor perspective asupra trecutului;

În abordarea conținuturilor, profesorul trebuie să fie conștient că „interpretările și concluziile cu privire la evenimentele recente nu pot fi decât provizorii ca urmare a lipsei de previziune, a caracterului incomplet și chiar a calității de multe ori îndoielnice a dovezilor istorice, a dificultăților pe care profesorii și elevii le pot întâlni în abordarea detașată a evenimentelor recente din cauza implicării personale, a angajamentelor și datoriei lor.” (R. Stradling, *Să înțelegem istoria secolului XX*) Este necesar ca profesorul și elevii să adopte o atitudine critică față de evenimente și procese istorice, față de sursele istorice de orice fel (scrise, de istorie orală, vizuale etc), să folosească propria rațiune în înțelegerea și interpretarea istoriei recente. Discernământul față de stereotipuri și prejudecăți, față de mituri, manipulare și provocări, față de problemele sensibile și controversate, față de valori și non-valori, este o condiție esențială în studierea onestă și competentă a istoriei recente.

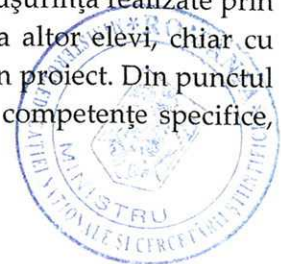
Organizarea didactică a activităților va trebui să pornească de la filosofia generală a cursului, expusă în nota de prezentare, de la lista de valori și atitudini și să țină cont de competențele generale și specifice enunțate de programă. În acest context, bunele practici pornesc de la rolurile pe care și le asumă profesorul în acțiunea sa didactică: creator de curriculum (profesorul creează situații de învățare atât în mediul formal al clasei, cât și în mediul nonformal în care evoluează elevii), partener, moderator, consilier, mediator, evaluator, model.

În raport cu valorile și atitudinile promovate, cu tipul de competență ce urmează să fie formată, dezvoltată sau evaluată, profesorul alege cele mai potrivite metode și mijloace didactice: dezbateri pe diverse teme, folosirea simulării și a jocului de rol, utilizarea metodelor interactive (brainstormingul, problematizarea, învățarea prin descoperire, lucrul în perechi și în grup, mozaicul, interviul, proiectul, portofoliul, istoria orală, eseul cubul, jurnalul cu dublă intrare, știu/vreau să știu/am învățat, studiul de caz, turul galeriei, investigația etc), realizarea de mape tematice, DVD-uri, filme documentare sau de ficțiune, literatura de specialitate, memorialistică sau beletristică, fotografia, presa, arta (pictura, sculptura, caricatura etc), PPT-uri, postere/afișe, machete, hărți, colajul, realizarea de interviuri, analiza, compararea, interpretarea, evaluarea diverselor surse istorice (inclusiv internetul), expoziția, vizita etc.

Modalitățile de a studia istoria recentă în afara școlii sunt multiple: vizite reale și virtuale în muzee, galerii și expoziții de artă, cimitire și monumente, vizite la sediile unor organisme, instituții, ghidaj pentru turiști realizat de elevi experți, atribuirea de proiecte individuale, realizarea de machete, realizarea de concursuri interdisciplinare. Pentru studiul istoriei recente și din perspectiva competențelor generale și specifice ale programei, se recomandă, în mod special, două tipuri de activități de învățare/evaluare: istoria orală și proiectul.

Proiectul de istorie orală este un tip de activitate didactică, specifică studierii istoriei recente, cu triplu scop. Primul este legat de recuperarea memoriei istorice individuale cu privire la evenimente și fapte istorice. Critica acestui tip de sursă istorică este identică cu cea care se aplică surselor scrise sau vizuale. În al doilea rând, reconstituirea unor evenimente, coroborarea relatărilor cu alte surse, acceptarea perspectivelor multiple asupra istoriei, pune în valoare instrumente de investigație a trecutului utile pe tot parcursul vieții. A treia țintă importantă este comunicarea între generații.

Proiectul este un exemplu concret de învățare/evaluare formativă. Conexiunile proiectului cu viața reală (în situația de față cu istoria recentă) sunt esențiale pentru a asigura un context de învățare util. Dezvoltarea și exersarea competențelor generale și specifice (de exemplu, CG 3 și CS derivate) pot fi cu ușurință realizate prin intermediul proiectelor. De asemenea, contactul, mijlocit de tehnologie, cu comunitatea altor elevi, chiar cu experți și specialiști, poate genera o motivație în plus implicării și asumării rolului într-un proiect. Din punctul de vedere al evaluării, un proiect oferă posibilitatea profesorului de a pune în relație competențe specifice,

capacități cognitive, contexte din viața reală astfel încât, în final, elevul demonstrează rezultatul învățării sale. Crearea planurilor de proiect, a listelor de verificare, a grilelor de evaluare, utilizarea sugestiilor de reflecție asupra propriei învățări, identificarea, recunoașterea și surmontarea dificultăților, precum și feed-back-ul oferit de către colegi, sunt câteva dintre elementele care, indicate elevilor, le creează acestora sentimentul că dețin controlul asupra învățării și ajută la dezvoltarea unei imagini de sine pozitive.

Evaluarea se recomandă a fi realizată astfel încât să pună accentul pe măsurarea și aprecierea competențelor (adică, ce poate să facă elevul cu ceea ce știe); pe aprecierea elementelor de ordin calitativ (valori, atitudini pozitive) și să pună în evidență progresul în învățare al fiecărui elev; este recomandabil să fie evitate evaluările cantitative (ce știe elevul și cât de multă informație deține) și clasificarea statică a rezultatelor.

Bibliografie selectivă

Lista următoare cuprinde sugestii de conținuturi suplimentare, de accesare și a altor surse de informare și de activități aplicative realizate în context formal, nonformal sau informal.

- Apostol, Gheorghe, *Eu și Gheorghiu Dej*, București, 1998.
- Arendt, Hannah, *Originile totalitarismului*, Editura Humanitas, București, 2014.
- Baci, Nicolae, *Agonia României 1944-1948*, Editura Junimea, Iași, 1991.
- Berindei, Mihnea, Dobrin, Dorin, Goșu, Armand (editori), *Istoria comunismului din România. Documente perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej*, Ed. Humanitas, București, 2009.
- Betea, Lavinia, *Maurer și lumea de ieri: mărturii despre stalinizarea României*, Fundația Culturală Ion Slavici, Arad, 1995.
- Betea, Lavinia, *Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu și Iliescu. Convorbiri*, Editura Evenimentul Românesc, București, 1997.
- Boia, Lucian, *Miturile comunismului românesc*, Editura Universității din București, 1995, 1997; Nemira, 1998.
- Boia, Lucian, *Mitologia științifică a comunismului*, Editura Humanitas, 1999, 2005, 2011.
- Brucan, Silviu, *Generația irosită. Memorii*, Editurile Univers & Calistrat Hogaș, București, 1992.
- Cătănuș, Dan, Roske, Octavian, *Colectivizarea agriculturii. Represiunea, vol. I, 1949 – 1953*, INST, 2004.
- Constantinescu, Emil, *Timpul dărmării, timpul zidirii*, 4 volume, București, Editura Universalia, 2002.
- Constantinescu, Emil, *Adevărul despre România*, București, Editura Universalia, 2004.
- Cesereanu, Ruxandra, *Gulaagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste (eseu de mentalitate)*, Editura Polirom, București, 2005.
- Cesereanu, Ruxandra, *Decembrie '89. Deconstrucția unei revoluții*, Editura Polirom, București, 2004, 2009.
- Ciobanu, Gheorghe, *Relațiile internaționale ale României între anii 1948 – 1964*, Editura Junimea, Iași, 2006.
- Constantiniu, Florin, Pop, A., *Schisma roșie. România și declanșarea conflictului sovieto-iugoslav (1948-1950)*, Editura Compania, București, 2007.
- Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică, București, 2006.
- Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România, Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948 – 1965*, Editura Polirom, Iași, 2001.
- Denize, Eugen, Mata, Cezar, *România comunistă. Statul și propaganda 1948-1953*, 2005, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște.
- Dobre, Ana, Maria, Coman, Ramona (coord.), *România și integrarea europeană*, Institutul European, Iași, 2005.
- Erne, Vasile, Rogozanu, Costi, Șiulea, Ciprian, Țichindeleanu, Ovidiu (coordonatori), *Iluzia anticomunismului, Lecturi critice ale Raportului Tismăneanu*, Editura Cartier istoric, Chișinău, 2008.
- Gallagher, Tom, *Deceniul pierdut al României*, Editura All, București, 2010.
- Georgescu, Titu, *România între Yalta și Malta*, 1993, Casa de Editură și Presă «Șansa», București.
- Hera, Ioan, *Descătușare, deziluzii și cameleonism. 1990-2005*, Editura Lux Libris, 2009.

- Iliescu, Ion, *Momente de istorie*, vol. I, decembrie 1989-iunie 1990, vol. II, iunie 1990-septembrie 1991, și vol III, septembrie 1991-octombrie 1992, Editura Enciclopedică, București, 1995-1996.
- Ionescu- Gură, Nicoleta, *Stalinizarea României. Republica Populară Română 1948 – 1950: transformări instituționale*, Editura Bic All, București, 2005.
- Ionescu- Gură, Nicoleta, *Dimensiunea represiunii din România în regimul comunist. Dislocări de persoane și fixări de domiciliu obligatoriu*, Editura Corint, București, 2010.
- Longin, Hossu, Iulia, *Memorialul durerii. O istorie care nu se învață la școală*, Editura Humanitas, București, 2012.
- Longin, Hossu, Valentin, *Canalul morții. Martor*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2013.
- Lungu, Corneliu, Mihai, Retegan, Mihai, *1956 - Explozia. Percepții române, iugoslave și sovietice asupra evenimentelor din Polonia și Ungaria*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996.
- Mihalcea, Alexandru, *Uranus - Gherla, via Salcia: vieți amânate*, Editura Ex Ponto, 2005.
- Murgescu, Bogdan, *România și Europa, Acumularea decalajelor economice (1500 – 2010)*, Editura Polirom, București, 2010.
- Narcis, Dorin, Ion, (în colaborare cu Mihai Retegan și Cristina Păiușan), *Regimul comunist din România. O cronologie politică (1945-1989)*, Editura Tritonic, București, 2003.
- Prost, Henri, *Destinul Romaniei (1918-1954)*, Editura Compania, 2006.
- Pasti, Vladimir, *România în tranziție. Căderea în viitor*, Editura Nemira, București, 1995.
- Scurtu, Ioan (coord.), *România, retragerea trupelor sovietice, 1958*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.
- Surpat, Gheorghe, Alexandrescu, Ion, Bulei, Ion, Ioniță, I., Gheorghe, Mocanu, Constantin, *România în anii socialismului: 1948-1978*, Editura politică, București, 1980.
- Stamatescu, Mihai, Grosescu, Raluca, Dobrinu, Dorin, Muraru, Andrei, Pleșa, Liviu, Andreescu, Sorin, *O istorie a comunismului din România*, Editura Polirom, București, 2008.
- Stradling, Robert, *Să înțelegem istoria secolului XX*, Editura Sigma, București, 2002.
- Tismăneanu, Vladimir, *Diavolul în istorie*, Editura Humanitas, București, 2013.
- ****Totalitarism și rezistență, teroare și represiune în România comunistă*, CNSAS, 2001, București.
- *** *Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale adoptată de Plenara lărgită a C.C.al P.M.R. din aprilie 1964*, Editura Politică, București, 1964.
- ****Raport final*, Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România (Raportul Tismăneanu), București, 2006, http://www.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf
- www.iicmer.ro
- www.istoriacomunismului.ro
- <http://www.comunismulinromania.ro/>
- <http://www.memorialsighet.ro/>
- <http://memorialulramnicusarat.ro/>
- <http://fototeca.iiccr.ro/>
- <http://politicapronatalista.iiccr.ro>
- www.arhivaexilului.ro
- <http://mineriade.iicmer.ro>
- www.fenomenuipitesti.ro
- www.istoriecontemporana.ro

